

**Spoštovani predstavniki borčevskih in veteranskih organizacij,
tovarišice in tovariši, cenjeni gostje,
drage krajanke in krajani!**

Danes smo se zbrali v Velikih Vodenicah pri spomeniku na vaški gmajni, ki je kraj spomina, kraj spoštovanja in kraj opomina na 2 svetovno vojno.

Spominjamo se dogodkov iz druge svetovne vojne, ko je slovenski narod v najtežjih časih svoje zgodovine sprejel odločitev, da se zoperstavi okupatorju in vsem, ki so skušali zatreti našo svobodo, dostojanstvo in pravico do lastne prihodnosti.

Med tistimi, ki so stopili na to pot, je bil tudi Anton Kambič – Dušan s soborci.

Njegova življenjska pot ni bila običajna. Kot mlad fant je doživel grozote prve svetovne vojne, pozneje služboval kot orožnik in postal komandir orožniške postaje v Kostanjevici, tik pred vojno. Med ljudmi je bil zelo priljubljen, pridobil ugled poštenega, pravičnega in pogumnega človeka. Ko je prišel čas preizkušnje, ni ostal ob strani. Čeprav je vedel, da tvega službo, varnost in življenje, se je odločil za pomoč odporniškemu gibanju in za boj proti okupatorju.

Njegova odločitev ni bila lahka. Bila je izraz osebnega poguma, globokega čuta za pravičnost in odgovornosti do naroda. Zaradi svojih dejanj se je odločil, da zapusti dom in družino ter se pridruži partizanom na Gorjancih. Tam je s svojim vojaškim znanjem in odločnostjo postal eden izmed pomembnih poveljnikov odporniškega gibanja.

Prvim partizanom na Gorjancih je pomagal z orožjem in strelivom iz okupatorskih skladišč vojnega plena ter jih obveščal o gibanju sovražnikov. Februarja 1942 so ga karabinerji, pod katerih pristojnost

je spadal kot orožnik, razkrinkali kot sodelavca partizanov. Uspelo mu je pobegniti pred aretacijo k partizanom. Do julija 1942 je za njim prišlo v Gorjance osem njegovih orožnikov, med njimi Lazo Božič in Salči Ahmič. Zaradi vojaškega znanja in hrabrosti je Kambič pri partizanih hitro napredoval ter postal po enem letu komandant odreda.

Med obiskovanjem čet Gorjanskega bataljona je njegova skupina zašla pri Velikih Vodenicah nad Kostanjevico v belogardistično zasedo na poti, za katero so belogardisti že dolgo vedeli, da jo uporabljajo partizani. Na tem mestu je bila skupina 1.6.1943 napadena. Nekaterim spremljevalcem je uspelo pobegniti, a žal so na tem mestu padli Kambič Anton Tomšič-Kostja, Janez Brdik in Janez Remus. Ranjenega Janeza Čuka so belogardisti ujeli in nato ustrelili pri cerkvi v Šmarju pri Brezovici, kjer so tudi pokopali vse padle in ustreljenega.

Njihove žrtve niso bile zaman. Bila so del velikega boja, ki je slovenskemu narodu omogočil, da je ohranil svojo identiteto, svoj jezik in svojo prihodnost.

Ob tem ne smemo pozabiti niti na trpljenje njihovih družin. Za vsakim padlim borcem so ostali svojci, žene, otroci in starši, ki so nosili težko breme vojne. Tudi družina Antona Kambiča je občutila preganjanje, pomanjkanje in negotovost. Njegova žena je bila zaradi moževega delovanja aretirana in zaprta, njegova otroka pa sta odraščala brez očeta. Tudi to je del zgodbe, ki jo moramo ohranjati v spominu.

Spoštovani:

Ob tem svečanem dogodku je prav, da se spomnimo dogodkov, ki so se odvijali za samostojno Republiko Slovenijo.

Danes, več kot triinosemdeset let po teh dogodkih, živimo v miru, svobodi in samostojni državi. To se nam pogosto zdi samoumevno. A ni tako! Svoboda nikoli ni samoumevna. Zgrajena je na pogumu ljudi, ki so bili pripravljene žrtvovati največ, kar so imeli.

Pred 35 leti smo Slovenke in Slovenci stopili skupaj, se uprli in tako presenetili močnejšega agresorja - takratno JLA. Danes večkrat slišim besede, da saj to ni bila vojna, trajala je le 10 dni in podobno.

Kot takratni delavec Organov za notranje zadeve vam lahko povem, da smo se v takratni milici na morebitno vojno pripravljali že dobri dve leti prej. Našo pripravljenost na vojno smo prvič preizkusili 1. decembra 1989 ob akciji Sever, ko smo preprečili miting resnice v Ljubljani. Vse to smo ponovili, ko smo v mesecu juniju 1991 izvedli stoodstotno mobilizacijo rezervnih miličnikov, ki so se na vpoklic odzvali vsi – brez izjeme, čeprav takrat nismo vedeli kako dolgo bo trajala vojna. Zahtevala je tudi žrtve. V naši posavski regiji je vojna za samostojno Slovenijo vzela življenje enega veterana.

A končalo se je tako, kot so mnoge generacije pred nami le sanjale.

Danes sem prepričan, da smo svoje poslanstvo skupaj s teritorialci in z VAMI opravili uspešno, dostojanstveno, pogumno in častno. Zato nam tega ne more odvzeti nihče.

Tu, na stoletja naših domačih tleh, smo pred 35 leti na politični zemljevid sodobne Evrope zarisali novo državo. Iz zgodovinske anonimnosti je v mednarodno skupnost stopila nova članica Slovenija - domovina Slovenk in Slovencev, vseh, ki danes tukaj živimo. Sprostila se je in uresničila tista pozitivna energija, ki jo je v vrsti slovenskih rodov snovala politična misel o Zedinjeni Sloveniji. V zavesti naših sodobnikov ter v našem skupnem političnem ravnanju je zrasla odločitev o lastni državi.

To je bila zmaga vseh državljanek in državljanov , vseh prebivalcev te nove države. A na to mnogi danes radi pozabijo. Po treh desetletjih smo priča poizkusom privatizacije zaslug, saj se nekateri razglašajo za »junake« osamosvojitvene vojne. Resnica je popolnoma drugačna in o tem bodo pisali zgodovinarji.

V zaključnem delu mojega govora si želim, da bi lahko skupaj vodili ter sooblikovali razvoj občin v regije Posavja.

Ker se bližamo praznovanju dneva državnosti, vam izrekam iskrene čestitke in lepo praznovanje v miru in svobodi.

Hvala za pozornost in lep preostanek dneva želim.

SREČNO SLOVENIJA

Velike Vodenice, 6. 6. 2026